

Willymu som tiež oznámila, že podľa informácií získaných od mojich priateľov v Zorfatti, ako aj v susedných krajinách, došlo v poslednom čase k deportáciám. Na to mi odpovedal, že bol dlho v Javan a že o veci nemá celkom presné informácie. Avšak podľa jeho vedomostí v posledných dvoch mesiacoch sa vraj sa neuskutočnili nijaké deportácie.

Poukázala som na to, že my máme konkrétne údaje; on odpovedal, že vec preskúma.

Objektívne však musíme konštatovať, že asi 10. mája t.r. došlo k prvým rokovaniam, ktoré mali byť ukončené 10. júna, resp. 10. júla t. r. My sme však dodnes, teda počas takmer štyroch mesiacov, neponúkli nijakú protislužbu, teda finančné prostriedky. Svoje požiadavky sme preto patrične nepodložili.

Rozhovor som viedla spoločne s jedným priateľom, o ktorom som Vás už informovala a o ktorého serióznosti a spoľahlivosti nemožno pochybovať.²⁸⁵ Rozhovor trval približne jednu hodinu a skončil s tým, že W. cestuje v pondelok, 30. augusta t.r., do svojej Biraš²⁸⁶ a má sa vrátiť 3. septembra t.r. Nech sme teda k tomuto dňu pripravení v rokovaniach pokračovať a prípadne ich ukončiť.

Yad Vashem, Jeruzalem, M 20/93

25.

1943, september 13. Fleischmannová píše o tom, že rokovanie o zastavení deportácií sa odkladá a že nemecký poradca Wisliceny sa angažuje pri záchrane poľských detí.

Dodatočná správa

Včera som ešte raz vyhľadala Willyho, aby som sa znova vrátila k našim problémom, veľmi sa totiž obávame, že kvôli odmietnutiu návrhu hrozia najsilnejšie perzekúcie; preto som sa spolu so svojím partnerom pokúsila dôrazne zapôsobiť na Willyho, či by nebolo možné presadiť schválenie nášho návrhu. V tom prípade by naši priatelia iste boli ochotní priniesť akúkoľvek obeť.

Sichah,²⁸⁷ na ktorej sa W. zúčastnil, sa uzniesla, že prerokovanie tejto témy treba presunúť na neskorší termín. Informácia, ktorú sme k tomu dostali, podáva oproti minulosti jasnejší obraz.

²⁸⁵ S Andrejom Steinerom.

²⁸⁶ Do Berlína.

²⁸⁷ Porada, zasadanie.

Detská akcia, spomenutá už v mojej predchádzajúcej správe, má vytvoriť predpoklady na jej ďalšie rozvíjanie a na splnenie aj iných, pre nás želateľných bodov nášho návrhu.

Na moju otázku, akú reakciu on zo strany Brodetzkeho²⁸⁸ a Stefana²⁸⁹ na realizáciu akcie očakáva, W. odpovedal, že podľa uznesenia Sichah v prípade taamulath ojew²⁹⁰ voči Nemcom sa zmierni a pokračovala by detská akcia, ako aj úvahy o prijatí návrhu. Ak by sa však toto nedosiahlo, došlo by k ďalším zostreným opatreniam.

W. ďalej povedal, že táto detská akcia už prebieha aj cez ďalší kanál²⁹¹ a kompetentní činitelia u Brodetzkeho a Stefana o tom vedia. Avšak táto vec nijako nesúvisí s našim návrhom. On sám nepatrí do skupiny, ktorá sa tým má zaoberať, napriek tomu túto správu odovzdáva ako prísne dôvernú. Na moju otázku, či to smiem oznámiť svojim zahraničným priateľom, W. po určitom rozmýšľaní odpovedal, že by to bolo možné, ale je samozrejmé, že je namieste najvyššia diskretnosť a opatrnosť. V nijakom prípade však neslobodno menovať informátora.²⁹²

Táto správa nami strašne otriasla, lebo sa treba domnievať, že sa taamulath ojew nijako nezmení a preto musíme Jehudim na území Raschah označiť ako Arewim.²⁹³

Hovorili sme potom o pomoci pre Poľsko a W. urgoval príslušný návrh. Poukázala som na to, ak tam nebude Rezeach²⁹⁴ zastavené, je pomoc bezúčelná a nemá nijaký zmysel. W. na to reagoval tak, že v súčasnej dobe sa predsa v Poľsku nachádza Arba Meoth Alafim Jehudim,²⁹⁵ navyše asi Schischim Alafim²⁹⁶ aj v Jakob-Stadt, takže z nášho hľadiska táto pomocná akcia by prichádzala do úvahy. Žiaľ, nemáme prísľub, že sa Rezeach²⁹⁷ zastaví, nakoľko deportácie, ako aj Poľsko súvisia s výsledkom detskej akcie. Nezáväzne mi W. povedal, že akcie plánované v Poľsku by mali byť zastavené od 1. septembra, ale on nemôže záväzne nič sľúbiť.

²⁸⁸ Zo strany Veľkej Británie.

²⁸⁹ Zo strany Američanov.

²⁹⁰ Nepriateľskej propagandy.

²⁹¹ Fleischmannová sa odvoláva na informáciu Wislicenyho, že ide o Muftihu.

²⁹² K prípadu bialostockých detí treba uviesť nasledujúce: z výpovede Fleischmannovej spolupracovníka A. Steinera vysvitá, že to bol on, ktorý v mene Pracovnej skupiny Wislicenyho navrhol účasť pri záchrane detí. Wisliceny za značnú sumu dolárov a za určitý tovar zo Slovenska pre Nemecko prisľúbil, že sa bude v tejto veci angažovať. Pracovná skupina predpokladala, že Joint doláre poskytne. Namiesto toho Pracovná skupina dostala správu, že Joint z vlasteneckých dôvodov túto akciu nemôže podporovať. In: Yad Vashem, Jerusalelem, M-5/123. Akcia sa teda neuskutočnila a bialostocké deti skončili v plynových komorách Osvienčimu.

²⁹³ V zmysle: ... nepriateľská propaganda sa nezmení, za čo budú zodpovední židia.

²⁹⁴ Vraždenie.

²⁹⁵ 400 000 Židov

²⁹⁶ 60 000.

²⁹⁷ Vraždenie.

Ja mu v každom prípade v pondelok predložím provizórny návrh ohľadne pomoci pre Poľsko, aby ho jeho šéf mohol zásadne odobrať. Jednotlivé detaily skonkretizujem potom v memorande, len čo budem mať aj Vaše návrhy.

Yad Vashem, Jeruzalem, M 20/93

26.

1944, máj 17. V liste N. Schwalbovi G. Fleischmannová píše, že je pod kontrolou ÚŠB. Po návrate z väzenia jej Ústredňa židov vyjadrila podporu. ²⁹⁸

Milý Natan,

po veľmi dlhom čase dávam zas o sebe vedieť. Ako už asi viete, pre životu nebezpečné ochorenie som bola štyri mesiace v nemocničnom ošetrovaní. Myslela som, že sa z toho nedostatkom živá a ani teraz nie som presvedčená, že som definitívne unikla Sekanah.²⁹⁹ Išlo o veľmi komplikovanú chorobu, nákaza súvisela s Ata.³⁰⁰ V súčasnej dobe som v rekonvalescencii, ale vládna firma³⁰¹ dovolila, že sa môžem venovať svojmu povolaniu. Vzhľadom na svoju konštitúciu však musím byť veľmi opatrná, aby nedošlo k recidíve, tým skôr, že oni robia Anochi zodpovednou za všetky infekcie Klai.³⁰² Musím Vám tiež oznámiť, že zomrela Ella a že žijú iba jej súrodenci Noemi, Else, Ernst a Erwin.³⁰³

Našu Medinah³⁰⁴ nepostihli deportácie už od novembra 1943,³⁰⁵ hoci ich opakovanie ohlasovali. Naproti tomu máme stále správy z pracovných táborov, ktoré nie sú zďaleka tak nebezpečné ako deportácie, ale aj tak človek nikdy nemôže vedieť, kedy títo dvaja priatelia hovoria jazykom dorozumenia. Momentálne vládne v našej rodine opäť veľké vzrušenie, lebo absolútne všetci príslušníci bývajúci blízko poľských hraníc sa museli presťahovať do

²⁹⁸ List bol napísaný po štvormesačnom väzení. Fleischmannová bola po tzv. Kosovej afére 9.1.1944 zatknutá. Pozri pozn. 206. V čase, keď písala tento list, bolo už Maďarsko okupované nemeckými vojskami a Wisliceny pôsobil v Eichmannovom komande v Budapešti. In: Hradská, K.: Prípady Wisliceny, c.d., s. 57-65.

²⁹⁹ Unikla prenasledovaniu Ústrednou štátnou bezpečnosťou.

³⁰⁰ S tebou: Ide o súvislosť s listom pre N. Schwalba.

³⁰¹ Ústredňa židov.

³⁰² V zmysle: Robia zodpovednou mňa za všetky akcie našej komunity, resp. Pracovnej skupiny.

³⁰³ Uvedené mená Fleischmannová používala ako svoje krycie mená. V ďalších listoch už nepodpisuje menom Ella, ale inými menami.

³⁰⁴ Vlast'.

³⁰⁵ Správne má byť od novembra 1942.